

Čís. 17524.

Veřejná obchodní společnost není zvláštním právním podmětem. Ve sporu společnosti jsou podle hmotného práva stranou jen její společníci.

Společenské jmění náleží všem společníkům sdruženým ve veřejnou obchodní společnost dohromady.

Společníci, sdružení v onu společnost, představují i v poměru k jednotlivým společníkům odlišný právní podmět. Veřejná obchodní společnost, jsouc zastoupena společníkem oprávněným k zastupování, může žalovati společníka nebo býti od něho žalována.

Při žalobě podané veřejnou obchodní společností a jedním veřejným společníkem proti druhému společníku, jde o žalobu podanou dvěma žalobci. Pokud jde při tom o obyčejné společenství podle § 11 c. ř. s.

Veřejná obchodní společnost, jež nebyla zúčastněna na rozhodčím řízení provedeném mezi veřejnými společníky, není legitimována k žalobě o bezúčinnost rozhodčího výroku podle § 595 c. ř. s.

Veřejná obchodní společnost nestane se stranou v rozhodčím řízení ani tím, že v rozhodčím výroku bylo rozhodnuto i o právech a závazcích společnosti.

(Rozh. ze dne 19. prosince 1939, Rv I 981/39.)

Žalobce a žalovaný uzavřeli mezi sebou veřejnou obchodní společnost. Žalobou, o níž tu jde, domáhá se žalobce i řečená veřejná obchodní společnost bezúčinnosti rozhodčího výroku, jímž bylo rozhodnuto o některých sporných záležitostech mezi oběma společníky k sobě navzájem jakož i ke společné firmě a tvrdí, že nebyla uzavřena vůbec smlouva o rozhodčím, pokud se týče, že smlouva ta byla neplatná, takže rozhodčí soud nebyl oprávněn jako soud rozhodčí rozhodovati a překročil meze svého úkolu. Mezi žalobcem ing. K. a žalovaným H. byla totiž uzavřena dohoda k vyřešení již existujících diferencí, vzniklých z jejich bývalého společenského poměru, uzavřená v protokolu z 25. ledna 1933. Tato dohoda se však vztahovala jen na difference v té době již jsoucí a na spory mezi společníky v oné době zahájené u řádných soudů, nevztahovala se však na ty spory, které by budoucně povstaly ze společenského poměru. Nebylo proto také ve smlouvě o rozsudím vůbec smlouveno, že budoucí spory mají býti rozhodnuty rozhodcem. Žalovaný ing. H., popřel žalobní nárok a uvedl, že žalobce není oprávněn podati žalobu, o níž jde, také jménem prot. fy. Ing. Hl. a Dr. K., že písemná smlouva o rozsudím byla uzavřena a, že strany zamýšlely dohodou z 25. ledna 1933 podrobiti se rozhodčímu výroku ing. Dr. Č. ohledně veškerých sporných otázek, které by mezi nimi vznikly až do ukončení společenského poměru. Žalobce příslušnost rozhodčího soudu sám uznával a uvedl to také v žalobě z 21. března 1936, uznávaje příslušnost rozhodčího soudu i ohledně jiných nároků, které se netýkaly přímo obou společníků. Nižší soudy zamítly žalobu, odvolací soud z těchto důvodů: Řízení před prvním soudem je podle žalobce vadné

proto, že první soud přehlédl, že smlouva o rozsudím podle zápisu z 25. ledna 1933 byla uzavřena pouze mezi Ing. Hl. a Ing. Kr. a nikoliv mezi veřejnou obchodní společností a jednotlivými společníky k sobě navzájem, ač rozhodce rozhodoval též o nárocích společníků vůči veřejné společnosti. Žalobce však přehlíží, že již první soud přizpůsobil označení stran skutečnému právnímu stavu, že totiž za žalující stranu správně označil jen ji osobně a nikoliv i veřejnou společnost, když společníky této společnosti jsou jen žalobce a žalovaní. Toto pojetí právní povahy veřejné společnosti odpovídá jak zákonu, (čl. 86 a 111 obch. z.), tak i jednotnému rozhodování nejvyššího soudu (rozh. č. 2478, 2615, 7781, 4827, 6154, 6584, 9241, 10050 Sb. n. s. civ. a čtená jiná), jakož i plenisimárnímu usnesení z 5. května 1914 č. 203/14 pres.). Podle toho veřejná obchodní společnost, třebaže je samostatnou hospodářskou jednotkou, není zvláštním právním podmětem, ani právnickou osobou. Není proto veřejná obchodní společnost ani stranou ve sporu, ani stranou smluvní; stranou jsou jednotliví veřejní společníci. I když rozhodce v rozhodčím výroku ad D II, D IV až D IX a D XIII zmiňoval se o povinnostech jednotlivých společníků vůči veřejné společnosti, nerozhodoval tím o ničem jiném, než o povinnostech jednoho společníka vůči druhému společníku navzájem. Tím ovšem nepřekročil nikterak meze svého úkolu (§ 595 č. 5 c. ř. s.). Žalobce uplatnil bezúčinnost rozhodčího výroku jednak proto, že smlouvy o rozsudím vůbec nebylo, nebo byla neplatná pro nedostatek písemnosti, jednak proto, že rozhodčí soud překročil meze svého úkolu (§ 595 č. 1 a 5 c. ř. s.). První soud zjistil, že písemná smlouva o rozsudím byla uzavřena a je platná a jde jediné o to, zda se vztahovala i na nesrovnalosti mezi stranami vzniklé z jejich bývalého společenského poměru, které nebyly předmětem soudních sporů v době dohody, t. j. 25. ledna 1933, nýbrž které přišly na přetřes teprve po uzavření této dohody. Odvolatel dovozuje ze slov této dohody »K vyřešení stávajících diferencí...«, že dohoda o rozsudím se týkala pouze sporů v době dohody na soud vznesených. První soud však správně poukázem na ustanovení § 914 obč. z., jakož i ve shodě s čl. 278 obch. z. neulpěl na slově »stávajících diferencí«, nýbrž vypátral úmysl stran z celého znění smlouvy, jakož i z toho, jak strany samy svůj úmysl ze smlouvy vyjadřovaly použitím této smlouvy. Soud odvolací sdílí názor prvního soudu, že dohoda o rozsudím nevztahovala se jediné na spory již zahájené, nýbrž, že strany měly v úmyslu dohodou tou odstraniti nejen spory, ale všechny difference, které z jejich bývalého společenského poměru vznikly, tudíž stávaly a nebyly do uzavření dohody odstraněny. Správně zdůrazňuje první soud, že úmysl stran vyřešiti rozsudím všechny nesrovnalosti z bývalého společenského poměru vzniklé vyplývá nepochybně z tohoto vyjadřování ve zmíněné dohodě... proberou se veškeré položky disoluce se týkající... a to i útraty právního zastoupení ze sporů... Jinak se o těchto soudech ustanovuje, že následkem toho, že dnešní dohodou vyřeší se celý sporný komplex mezi oběma (tedy více než ty spory a to vše, co je sporné) a tyto dílčí spory budou vzaty zpět... Po srovnání všech položek a řádném odúčtování... součástí dohody bude též finanční plán, který obsáhne celé

období až do skončení likvidace. Zahrnuly-li strany samy veškeré nesrovnalosti do dohody, i když teprve po uzavření dohody při probírání veškerých položek podle této dohody disoluce se týkajících se zjistilo, že jsou sporné, a když i sám odvolatel obrátil se proto na rozhodce s takovými nesrovnalostmi, pak tím strany uznávaly, že písemná dohoda se i těchto nesrovnalostí týká a nemůže proto odvolatel s úspěchem vytýkati nedostatek písemnosti, i kdyby názor odvolatelův, že nesrovnalosti na rozhodce jím vznesené spadají do písemné dohody — byl nesprávný, a nebyl by tento jeho nesprávný právní názor důvodem ke zrušení rozhodčího výroku, když sám takovýto případ pod písemnou dohodu podřadil. Není tedy výtku nedostatku písemnosti opodstatněna. Ustanovení § 914 obč. z. není podpůrné. Pokud první soud nepřiznal úspěchu žalobě podané též jménem firmy Ing. Hl. a Dr. K., pro nedostatek oprávnění Ing. Dr. Kr., poukazuje se na úvahy o právní povaze veřejné společnosti, při čemž se dodává, že neobstála-li žaloba Ing. Dr. Kr., nemohlo by býti vyhověno ani žalobě veřejné společnosti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Veřejná obchodní společnost není zvláštním právním podmětem ani právnickou osobou a nemůže proto ve sporu býti stranou (nemá procesní způsobilosti, § 1 c. ř. s.); stranou jsou jen společníci. Tak bylo vysloveno a odůvodněno v rozhodnutí č. 9241 Sb. n. s., což bylo převzato i v rozhodnutí č. 10050 Sb. n. s. Poukazuje-li dovolání k odůvodnění opačného názoru na rozhodnutí č. 6584 a 7781 Sb. n. s., přehlíží, že i s těmito rozhodnutími se nejvyšší soud v onom rozhodnutí č. 9241 vypořádal. Z rozhodnutí č. 8491 Sb. n. s., jehož se žalobci dovolali, rovněž neplyne opačný názor, neboť ta otázka tam byla bezpředmětnou a výslovně řešena nebyla, poněvadž šlo jen o to, zda a pokud se může veřejný společník žalobou podle § 37 ex. ř. opíráti výkonu exekuce, jež byla povolena věřiteli jiného společníka udělením zmocnění podle §§ 331 až 333 ex. ř., aby se na veřejné společnosti domáhal podle čl. 126 obch. zák. rozloučení společnosti a úhrady z podílu dlužníka za účelem uspokojení své pohledávky. Ani v rozhodnutí č. 9822 Sb. n. s. nebyla řešena otázka, o kterou nyní jde, poněvadž tam bylo jen vysloveno, že se promlčují nároky proti společníku z pohledávek za společenství podle čl. 146 obch. zák. (§ 11 ex. ř.) jen na základě exekučního titulu proti veřejné obchodní společnosti, kdežto na základě exekučního titulu přímo proti společníku nastupuje všeobecná 30letá promlčecí lhůta. Veřejná obchodní společnost má ovšem možnost, aby žalobou podle § 37 ex. ř. odporovala exekuci vedené na jmění společnosti pro soukromý dluh společníka. Že však se tu nazírá na ni jako na osobu třetí, plyne z duplicity právního poměru společníků, kteří mohou býti jak věřiteli tak dlužníky společnosti, jakož i z různých právních vztahů, v nichž společnost může samostatně vystupovati (podle čl. 111 obch. zák. může nabývati jmění, vcházeti v závazky, žalovati a býti žalována — naproti tomu není ani právním podmětem a nemá způsobilosti býti stranou ve sporu). Žaluje-li

veřejná obchodní společnost, jsou stranou společníci. To platí i o žalobě podle § 37 ex. ř. a jsou proto zase jen společníci stranou a tudíž společnost je třetí osobou jak v poměru ke společníku, proti němuž byla vedena exekuce pro jeho soukromý dluh, tak v poměru k vymáhajícímu věřiteli. Ani rozhodnutí č. 2230, 2282, 6282 a 11799 Sb. n. s., uvedená v dovolání, kde bylo vysloveno, že procesní způsobilost veřejné obchodní společnosti nepomíjí jejím zánikem, nýbrž teprve výmazem z obchodního rejstříku, neřeší výslovně otázku, kdo je stranou ve sporu veřejné obchodní společnosti. Tím bylo jen vysloveno, že útvar veřejné obchodní společnosti a právo žalovati anebo býti žalovánu pod jménem společenským zaniká teprve výmazem společnosti z obchodního rejstříku.

Nejvyšší soud nemá proto důvodu, aby upustil od názoru vysloveného v rozhodnutí č. 9241 a 10050 Sb. n. s., že veřejná obchodní společnost není právním podmětem a není proto ani stranou ve sporu, již jsou jen její společníci.

Je-li tomu tak a dává-li ustanovení čl. 91 a 111 obch. zák. veřejné obchodní společnosti taková práva, jakoby byla právnickou osobou, je tomu rozuměti tak, že společenské jmění nepatří nějaké smyšlené osobě, tedy jistému od společníků rozdílnému subjektu, ani jednotlivým společníkům, nýbrž veškerým společníkům dohromady, to jest, že společníkům nepatří společenské jmění podle kvót děleného spoluvlastnictví nebo podle kvót k celému souhrnu společenského jmění, nýbrž, že jmění to patří společníkům sdruženým v jednotku, která se označuje firemním jménem. Takto představují společníci sdružení v jednotku i v poměru k jednotlivým společníkům odlišný právní podmět a může proto veřejná obchodní společnost žalovati společníka a naopak jednotlivý společník může žalovati společnost zastoupenou společníkem oprávněným k zastupování podle čl. 114 obch. zák., aniž by se dalo důvodně namítati, že žalovaný společník je současně i jedním ze žalobců.

Žaloba podaná Dr. Kr. a protokolovanou firmou Ing. Hl. a Ing. Dr. Kr., stavitelství a podnikatelství staveb v Praze, byla tudíž podána dvěma žalobci. Nejde tu o použití dvou jmen jedním žalobcem a nelze prostě vypustiti z hlavy rozsudku označení jména společnosti, nýbrž je o každé žalobě rozhodnouti samostatně, když nejde o nerozlučné společenství ve sporu podle § 14 c. ř. s., nýbrž o obyčejné společenství podle § 11 c. ř. s., poněvadž rozhodnutí může dopadnouti pro každého žalobce různě a nemusí býti jednotné. Bezvýznamné je, poukazuje-li dovolatelka k tomu, že prý žalovaný nepodal ani odpověď na žalobu veřejné obchodní společnosti, neboť dovolatelka neučinila ani návrh podle § 398 c. ř. s. na vynesení rozsudku pro zmeškání. Než nehledíc k tomu neodpovídá výtká dovolatelčina ani skutečnosti. Neboť žalovaný namítal v odpovědi na žalobu, že žalobce Dr. Kr. není oprávněn k podání žaloby jménem protokolované firmy Ing. Hl. a Dr. Kr., poněvadž prý bylo ujednáno kolektivní zastupování firmy. Vynechal-li žalovaný v odpovědi na žalobu označení této firmy jako žalobkyně, byla to jen formální vada podle §§ 75, 243 c. ř. s., která se dala napraviti podle

§ 84 c. ř. s. Z věcného provedení odpovědi na žalobu je však zřejmé, že odpověď čelila i proti žalobě veřejné obchodní společnosti, byť i konečný návrh zněl na zamítnutí žaloby Dr. Antonína Kr., neboť návrh ten byl důsledkem právního — jinak správného — názoru žalovaného, že veřejná obchodní společnost není stranou ve sporu.

Žalobci sami tvrdili v žalobě, že rozhodčí výrok byl vydán v některých sporných záležitostech mezi veřejnými společníky veřejné obchodní společnosti, to jest mezi Dr. Antonínem Kr. a Ing. Bedřichem Hl. k sobě navzájem a ke společné firmě. Netvrdili tudíž, že v rozhodčím řízení byla zúčastněna veřejná obchodní společnost a nelze již z tohoto důvodu žalobě vyhověti. Neboť podle § 594 c. ř. s. má rozhodčí výrok, nepodléhá-li oprávněnému prostředku, účinek pravoplatného soudního rozsudku jen mezi stranami sporu. Ovšem, že rozhodčí výrok rozhodl i o právech a závazcích společnosti. Tak v odstavci D IV zamítl požadavek Ing. Dr. Kr., aby Ing. Hl. zaplatil firmě částku žalobcem žádanou, v odst. D VIII a E a 1 uložil Dr. Kr., aby nahradil firmě úroky ode dne, kdy mu záruka byla úředně vyplacena, zamítl dále i požadavek Ing. Hl., aby náklady opravy na mostě z H. do P. nesla firma a podobně. Než tím se nestala firma stranou v rozhodčím řízení. Důvodně proto uvedl žalovaný v dovolací odpovědi, že již proto nebyla veřejná obchodní společnost oprávněna odporovati rozhodčímu výroku podle § 595 c. ř. s. V první stolici nepotřeboval a nemohl to žalovaný namítati, poněvadž žalobci sami přece tvrdili, že rozhodčí spor byl veden pouze mezi Dr. Kr. a Ing. Hl. Scházela-li veřejné obchodní společnosti aktivní legitimace ke sporu, bylo proto její žalobu již z tohoto důvodu zamítnouti. Není proto dovolání společnosti již s hlediska § 503 č. 4 c. ř. s. důvodné a netřeba se věcně zabývatí dovolacím důvodem podle § 503 č. 2 c. ř. s.

Ani dovolání Dr. Antonína Kr. nemohlo se potkati s úspěchem. Stačily-li odvolacímu soudu jiné důkazy ke zjištění rozhodných skutečností, byl důkaz výsledkem stran podle § 371, odst. 2 c. ř. s. nepřípustný a je proto výtku činěná v tom směru pod dovolacím důvodem podle § 503 č. 2 c. ř. s. nedůvodná. Není pochyby, že smlouva o rozsudím mezi Ing. Dr. Antonínem Kr. a Ing. Bedřichem Hl. byla písemně uzavřena (§ 577 c. ř. s.) v protokolu ze dne 25. ledna 1933, jehož pravost, případně souhlas jeho obsahu s pravým originálem žalobce uznal. Nestáčila by ovšem pouhá písemnost, podle níž se strany podrobují rozhodčímu soudu, nebyla-li mezi stranami úmluva o rozsudím skutečně učiněna, to jest odporoval-li obsah písemné smlouvy skutečně projevené vůli stran. Než ze skutečností zjištěných z obsahu dopisu Dr. Kr. Dr. Č.-ovi ze dne 30. října 1935, ze žaloby Dr. Kr. na Ing. Bedřicha Hl. ze dne 21. března 1936 a ze svědecké výpovědi Dr. Č. plyne, že strany měly skutečně shodnou vůli uzavřítí smlouvu o rozsudím, že ji skutečně i projevily a že ji dodatečně i dotvrdily tím, že podávaly vzájemné žaloby k rozsudímu Dr. Č., tento je doručoval stranám a žádná z nich nevznesla námitku nepříslušnosti rozhodčího soudu. Je proto závěr odvolacího soudu, že byla uzavřena písemná smlouva o rozsudím důsledný a není tu důvodu bezúčinnosti podle § 595 č. 1 c. ř. s. Ostatní výtky uvedené

pod dovolacím důvodem právní mylnosti se týkají jen rozsahu uzavřené smlouvy o rozsudím. I smlouvu o rozsudím lze vyložit podle zásad vytčených v § 915 obč. zák., neboť z ustanovení toho ani z předpisů civilního soudního řádu neplyne, že ono neplatí pro výklad smlouvy o rozsudím anebo pro výklad smluv, pro něž je předepsána písemná forma. Výklad, jaký na základě toho dal odvolací soud smlouvě o rozsudím, odpovídá provedeným důkazům; nejvyšší soud sdílí proto závěr odvolacího soudu, že strany zahrnuly do smlouvy o rozsudím všechny nesrovnalosti vzniklé z bývalého společenského poměru, i když vznikly teprve po uzavření dohody. Stačí tu proto poukázat na obšírné, stavu věci a zákonu odpovídající odůvodnění nižších soudů v tom směru.

Čís. 17525.

Proti usnesení vydanému podle § 82, odst. 1 c. ř. s. není samostatný rekurs přípustný.

(Rozh. ze dne 19. prosince 1939, R II 153/39.)

Prvý soud přikázal žalobci usnesením ze dne 15. dubna 1939, C..., aby podle § 82 předložil k nahlédnutí zápisky a korespondenci, jichž se sám ve sporu dovolával. Rekursní soud odmítl rekurs žalobcův. Důvody: Opatření učiněné napadeným usnesením, t. j. příkaz udělený žalobci podle § 82 c. ř. s., aby předložil zápisky a korespondenci, je opatřením řídicím rozepři, k němuž je soud oprávněn i bez návrhu stran (§§ 181, odst. 2, 437 c. ř. s.). Proti takovým opatřením není opravný prostředek resp. samostatný opravný prostředek přípustný. V § 82, odst. 1 c. ř. s. není výslovně uvedeno, že proti příkazu k předložení listin v prvopise není rekurs přípustný, avšak podle důvodové zprávy (strana 213, mat. I., str. 226) je rekurs i proti takovému příkazu, vydanému podle § 82, odst. 1 c. ř. s. nepřípustný (komentář Neumannův k c. ř. s., str. 628, vydání z roku 1927).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Z důvodu napadeného usnesení má i dovolací soud za to, že proti usnesení, vydanému podle 1. odst. § 82 c. ř. s. není samostatný rekurs přípustný, protože usnesení takové se ani svou povahou ani důsledky neliší od opatření, jež učiní soud sám podle § 181 c. ř. s. k přípravě dalšího řízení. Jde tu o to, aby odpůrce byl informován a aby se mohl vyjádřit k přednesu žalobcovu. Tu nejde ještě o opatření, jež by mělo umožnit provedení důkazu o přednesu odpůrce, jehož zde zatím ani není; nejde tedy o případ §§ 303, 304 c. ř. s., nehledíc k tomu, že ani v takovém případě by žalobce neměl samostatného opravného prostředku (§ 319, odst. 2 c. ř. s.); správně jde tu tedy o případ obdobný §§ 299, 319, odst. 1 c. ř. s., kde je opravný prostředek vyloučen. Takovým příkazem soudním není přec žalující strana ve svých právech procesních nijak dotčena, když sama se na listiny v žalobě jako na důkazy